

Інформація про використання інформації документів державного архіву Донецької області у 2015 році

До основних завдань державного архіву області (далі - держархів) відноситься забезпечення використання інформації документів Національного архівного фонду України, налагодження ефективної співпраці з представниками інститутів громадського суспільства та доступності інформації про роботу держархіву.

2014 рік став роком кардинальних змін у роботі архівних установ Донецької області у зв'язку з проведенням АТО (антитерористичної операції) та воєнними подіями на території області.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2014 року №595 "Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей" з 01.12.2014 архів переміщено в місто Костянтинівку.

Робота держархіву в місті Донецьк припинена. Архівні документи, електронні бази даних, оцифровані документи тощо залишилися у 2-х будинках держархіву області після захоплення міста Донецька та архіву бойовиками ДНР. Всі звернення архіву до установ вищого рівня щодо організації вивезення майже 2,0 млн. архівних справ, які зберігалися в державному архіві області за період XIX-XXI століть, позитивних результатів не принесли.

Свою роботу держархів розпочав з вирішення питань отримання приміщення, створення матеріально-технічної бази, пошуку комп'ютерної та копіювальної техніки, встановлення телефонного зв'язку, поштової адреси, Інтернету. Спеціалісти архіву працювали на власних ноутбуках.

Нові умови в організації та роботі держархіву після переміщення суттєво змінили можливості та форми роботи відділу використання інформації. Кадрова складова також суттєво впливала на організацію роботи держархіву в цілому і безпосередньо в цьому напрямку. Жоден працівник відділу використання інформації не переїхав у м. Костянтинівку. На початку 2015 року в архіві не було спеціалістів відповідного профілю. Тому роботу архіву в цілому і в цьому напрямку безпосередньо ми розпочали з вирішення організаційно-кадрових питань. У березні 2015 року прийнято архівіста 1 категорії відділу використання інформації документів. Робота відділу використання інформації держархіву йшла паралельно з навчанням працівника азам архівної справи у даному напрямку.

Планування роботи відділу на 2015 рік йшло з урахуванням особливостей роботи держархіву. Надано пропозиції до планів заходів Укрдержархіву та облдержадміністрації щодо відзначення знаменних подій в Україні. Заплановано розглянути 800 запитів (без розбивки за тематикою) юридичних та фізичних осіб та 200 звернень від громадян. Інші види робіт в нових умовах праці не можливо було передбачити.

Відновлення роботи відділу використання інформації розпочалося з виконання запитів юридичних та фізичних осіб. Перший запит надійшов до архіву 23.01.2015. Основна тематика запитів носила соціальний (пошук місцезнаходження підприємств, місцезнаходження документів з особового складу ліквідованих підприємств, довідки про стаж та заробітну плату, про народження, брак, смерть, розлучення) та генеалогічний характер. Люди шукали відповіді на питання щодо можливості отримання довідок з архівних установ на окупованій території, їх достовірності на бланках та з печатками установ ДНР; адреси підприємств, установ, які виїхали з території, непідконтрольній Україні та шляхи вирішення проблем з оформлення пенсії, (громадянства інших країн) через неможливість отримання довідок про трудовий стаж та заробітну плату (про належність до певної національності) з архівних установ, які залишились на території, не підконтрольній органам державної влади України (за документами держархіву).

У зв'язку з відсутністю працівників відділу на початку 2015 року запити виконував заступник директора держархіву. Запити надходили в електронному вигляді на власну електронну пошту заступника директора архіву, таким же чином відправлялися відповіді заявникам. Відсутність поштової адреси, копіювальної техніки, фінансування держархіву на придбання паперу, конвертів, марок, архіву унеможлилювали надання відповідей на запити в інший спосіб. Тому активно впроваджувалися у практику роботи архіву виконання звернень фізичних та юридичних осіб за допомогою електронної пошти. З 1505 звернень 367 (24%) надійшли за допомогою електронної пошти.

У лютому поточного року архів встановив телефон, Інтернет, з'явилася офіційна електронна та поштова адреса. З липня 2015 року архів мав можливість надавати відповіді на запити в паперовому та електронному вигляді. Скарги від громадян, представників ЗМІ, установ вищого рівня на неналежний розгляд чи на невиконання запитів не надходили.

За 11 місяців 2015 року архівом виконано 693 запити (в т. ч. й консультації по ел. пошті), що в декілька разів перевищує показники 1 півріччя 2015 року. З них: 5 (072%) запитів виконано з позитивним результатом, на 62,2% запитів надано відповідь про відсутність документів, 37,08 – надано рекомендації заявникам.

Держархівом проведено аналітику кількості запитів, які надійшли до держархіву області за 11 місяців 2015 року (у порівнянні з 2012, 2013 роками)

2012 рік	2013 рік	1 півріччя 2015 р.	11 місяців 2015 р.
1881	1615	298	693

Дані цифри свідчать про тенденцію суттєвого зменшення кількості запитів, які надійшли до держархіву: на 57% у порівнянні з 2013 роком, на 63% у порівнянні з 2012 роком та можливості юридичних та фізичних осіб реалізувати свої права.

Протягом року держархів області за будь-якої можливості намагався привернути увагу установ вищого рівня на проблеми громадян та юридичних осіб, які поставали перед у зв'язку із зміною умов використання інформації. Держархівом проведено аналітику об'ємів виконаних запитів архівними установами області за 2012р., 2013р., 1 півріччя та 9 місяців 2015 року.

Статистичні дані про кількість запитів, які надійшли до архівних установ Донецької області

2012 рік	2013 рік	1 півріччя 2015 р.	9 місяців 2015 р.
52952	56481	11220	16013

Аналіз свідчить про суттєве зменшення кількості виконаних запитів архівними установами області, викликає занепокоєння архівістів та вказує на серйозну проблему для юридичних та фізичних осіб в отриманні необхідної інформації.

Ці дані надано до Укрдержархіву для вирішення питання на державному рівні. Крім того, у листопаді 2015 року держархів привернув увагу до цієї проблеми під час обговорення на Круглому столі «Історико-культурний та науковий потенціал Півдня та Сходу України в умовах окупації та воєнних дій: загрози, втрати, перспективи збереження та відновлення», який був організований Інститутом історії України НАН України та Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса.

За 11 місяців поточного року на особистому прийомі в архіві прийнято 121 громадянина. Низька кількість відвідувачів держархіву пов'язана з труднощами по переміщенню людей по території області у зв'язку з проведенням АТО, введенням пропускних пунктів та поступовим ускладненням механізму перетину людьми лінії розмежування української території з окупованою територією, зростанням оплати за проїзд у транспорті тощо. Тому пріоритетним напрямом стало надання консультацій юридичним особам та громадянам по електронній пошті та телефону.

Крім виконання запитів держархів області шукав шляхи щодо розширення можливих форм використання інформації. Відсутність зв'язків з телерадіокомпаніями в м. Костянтинівці унеможливило проведення роботи в даному напрямку. На виконання заходів відзначення знаменних подій в Україні держархів проводив виставки. Перша виставка відкрита до 70-ї річниці завершення Другої світової війни в будинку Костянтинівської районної ради. Для виставки взято використано електронні копії документів, зібрані архівними установами області за відповідною тематикою. Другу виставку документів «Сила нескорених» відкрито 14 жовтня 2015 року. До кінця 2015 року держархів області планує підготувати ще одну виставку за темою «Голодомор в Донецькій області в 1921-1922, 1932-1933, 1946-1947 роках».

До кінця року держархівом планується підготувати 2 статті: «Голодомор в Донецькій області у 30-50 х роках ХХ сторіччя» та про зміни у діяльності держархів після переміщення.

З березня поточного року, в рамках підготовки архівних довідників, відділ використання інформації документів розпочав роботу над підготовкою багатотомника «Збірник листівок». Загальна кількість їх складає 1983 листівок за період 1796 - 2010 роки. Листівки збереглися на флешках працівників держархіву разом з документами поточного діловодства (частково).

На даний момент завершується робота над першим томом збірника, до якого увійшло 370 листівок з 04 лютого 1796 року до 22 грудня 1917 року. Це листівки Петербурзького Комітету РСДРП, Катеринославського Комітету та Донецького союзу РСДРП, оголошення Ради Робітничих, Селянських і Солдатських Депутатів та ін. При складанні збірника застосовано хронологічно-номінальний принцип. Сформовано основний зміст збірника, розроблено хронологічний перелік листівок із зазначенням сторінок, складено передмову та список листівок, що не увійшли до збірника. Продовжується робота по складанню довідкового апарату збірника: іменний, географічний та предметний покажчики.

На 2016 рік планується завершення роботи та підготовку до видання «Збірника листівок». Том I. Фонд листівок періоду до 1917 року» та початок роботи над другим томом збірника.

У 2015 році держархівом продовжено роботу по збору інформації про події, що відбуваються в Донецькій області з березня 2014 року. Зібрано більш 11,5 тисяч інформацій та фотодокументів. Дані лягли в основу «Хронографа подій в Донецькій області» за період 2014-2015 рр. Інформація висвітлює воєнні події, дії політичних діячів щодо вирішення конфлікту, буденне життя людей в окупації та за її межами, конфліктні та резонансні події того часу.

Розвиток інформаційного суспільства та зміни, які відбуваються у державному управлінні, сприяють зростанню потреб громадськості в отриманні повної та актуальної інформації про діяльність архівних установ області. Тому сайт держархіву області надає можливість ефективно використовувати розміщену на ньому інформацію з метою задоволення своїх потреб.

Станом на 24.11.2015 на сайті державного архіву Донецької області функціонує 23 тематичні рубрики, які доповнюються, оновлюються та редагуються за необхідністю.

В 2015 році на сайті відкрито нову рубрику «Очищення влади», в якій розміщено нормативні документи та інформацію про проведення перевірки працівників держархіву області.

На сайті розміщено контакти та інформацію про зміни у роботі держархіву. Активізовано робота з виконання звернень юридичних та фізичних осіб, які надходять до держархіву електронною поштою.

Разом з тим, в роботі з сайтом мають місце деякі труднощі через відсутність прямого доступу до внесення змін до інформації на сайті. На даний час внесення змін до інформації, додавання нової інформації та редагування раніше викладеної відбувається через працівників Центрального державного електронного архіву України.

Розміщена на сайті інформація не має захисту від несанкціонованої модифікації.

Упродовж року робота по вдосконаленню сайту до сучасного технологічного рівня та покращення його дизайну не проводилася.

За 11 місяців 2015 року кількість відвідувань сайту держархіву порівняно з 11-ма місяцями 2014 року суттєво не змінилась (збільшилося на 311 відвідувань). У вересні 2015 року зафіксовано найбільшу кількість відвідувань сайту – 10 552.

Актуальними розділами на сайті держархіву області серед користувачів є: «Фонди», «Нормативна база», «Звернення громадян», «Публікації на сайті», «Контакти».

Найбільш завантажуваними файлами сайту є Путівник держархіву області, статті, нормативна база, переліки кіно- фотодокументів, список архівних установ області та ін.

Найбільш популярним сайт держархіву є серед громадян України, Німеччини, Росії, США, Країн Європейського Союзу, Китаю, Казахстану, Польщі, Франції, Норвегії та ін.

Таким чином, у 2015 році відновлено роботу відділу використання інформації документів та застосовано творчий підхід до виконання основних завдань у відповідному напрямку.

Відсутність доступу до архівних документів держархіву не стала на заваді (перешкодою) працівникам відділу в організації та наданні архівних послуг юридичним та фізичним особам у захисті їх соціально-правових інтересів, популяризації архівних документів шляхом проведення виставок документів, підготовки публікацій у пресі, висвітленні на сайті інформації про роботу держархіву.

В рамках видання архівних довідників в Україні архівісти відповідально підійшли до збереження та оприлюднення інформації листівок держархіву, які виявлено на флешках працівників, що виїхали до м. Костянтинівці. Архівісти не залишаються байдужими до збирання та збереження інформації про події, які відбуваються в Донецькій області з 2014 року, завдяки чому формується «Хронограф щоденних подій на Донбасі».